

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 33/01

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. mája 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Mazáka o návrhu generálneho prokurátora Slovenskej republiky na začatie konania podľa čl. 125 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky o vyslovenie nesúladu všeobecne záväzného nariadenia obce Bernolákovo č. 1/2000 z 20. septembra 2000 o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 67 a s čl. 68 Ústavy Slovenskej republiky, s § 123 a s § 128 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, s § 4 ods. 1 a ods. 3 písm. g) a m) a s § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, s § 29 a s § 37 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat a s § 4 ods. 2 zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov takto

r o z h o d o l :

1. Všeobecne záväzné nariadenie obce Bernolákovo č. 1/2000 z 20. septembra 2000 o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat a zvierat

chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo n i e j e v súlade s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a s čl. 68 Ústavy Slovenskej republiky, s § 123 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a s § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, so zákonom č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov a so zákonom č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov.

2. Vo zvyšnej časti návrhu n e v y h o v u j e .č

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 26. marca 2001 doručený návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o vyslovenie nesúladu všeobecne záväzného nariadenia obce Bernolákovo č. 1/2000 z 20. septembra 2000 o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo (ďalej len „všeobecne záväzné nariadenie“) s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 67 a s čl. 68 ústavy, s § 123 a s § 128 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), s § 4 ods. 1 a ods. 3 písm. g) a m) a s § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obecnom zriadení“), s § 29 a s § 37 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat (ďalej len „zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat“) a s § 4 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti“).

Navrhovateľ uviedol, že všeobecne záväzné nariadenie rieši problematiku chovu zvierat, usmerňovania a evidovania chovu hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo, pričom upravuje práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb najmä tým, že im ustanovuje konkrétne zákazy, povinnosti a podmienky chovu a držby zvierat, osobitne s dôrazom na chov hospodárskych zvierat.

Navrhovateľ ďalej tvrdil, že z ustanovenia § 5 ods. 1 zákona o obecnom zriadení vyplýva, že na obec možno zákonom preniesť niektoré úlohy štátnej správy, ak je ich plnenie týmto spôsobom racionálnejšie a efektívnejšie. Z tejto právnej úpravy vyplýva, že je výlučne vecou Národnej rady Slovenskej republiky, či a v akom rozsahu prenesie reguláciu a realizáciu spoločenských vzťahov, svojou podstatou patriacich do pôsobnosti štátnej správy, na obce. Podľa navrhovateľa z tejto právnej úpravy tiež vyplýva, že nemožno zamieňať reguláciu a realizáciu spoločenských vzťahov patriacich do pôsobnosti štátnej správy alebo zákonom vyhradeného určitého orgánu štátnej správy s reguláciou a realizáciou spoločenských vzťahov patriacich do pôsobnosti územnej samosprávy.

Podľa navrhovateľa orgány územnej samosprávy nie sú preto oprávnené ujať sa regulácie a realizácie spoločenských vzťahov prostredníctvom svojich nariadení, ak tieto sú v pôsobnosti štátnej správy a ich regulácia bola zákonom zverená konkrétnemu ústrednému orgánu štátnej správy (§ 29 ods. 1, § 37 zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat): *„Obec túto skutočnosť nerešpektovala a predmetným nariadením upravila problematiku chovu zvierat, pričom určila chovateľom povinnosti neustanovené zákonom a taktiež upravila v rozpore so zákonom odchyt zvierat.“*

Navrhovateľ tvrdí, že *„obec prijatím nariadenia bez zákonného zmocnenia zasiahla do výkonu štátnej správy a prisvojila si zákonné oprávnenia ústredného orgánu štátnej správy,“* čím *„prekročila rámec pôsobnosti vymedzenej pre výkon samosprávy ústavou, zákonom o obecnom zriadení, zákonom o chove zvierat, zákonom o veterinárnej starostlivosti, a konala tým v rozpore s článkom 67 a článkom 68 ústavy, ako aj*

ustanovením § 29 ods. 1 zákona o ochrane zvierat, ako aj s ustanovením § 4 ods. 2 zákona o veterinárnej starostlivosti“.

Pokiaľ ide o uloženie povinností neustanovených zákonom, navrhovateľ uvádza, že ide o povinnosti „napr. v čl. IV, kde je upravená regulácia chovu zvierat, v čl. V, kde sú určené podmienky chovu, v čl. VI, kde je upravený rozsah chovu a v čl. VIII upravujúci osobitné povinnosti majiteľov psov, v čl. X, kde je upravený odchyt zvierat“.

Podľa názoru navrhovateľa textom čl. XIII obec nad rámec ustanovený § 13 zákona o obecnom zriadení rozširuje oprávnenia starostu „mocenským spôsobom zasahovať do ústavou garantovaných práv na súkromie (čl. 16 ods. 1 ústavy) i práva na vlastníctvo (čl. 20 ods. 1 ústavy)“, čo spôsobuje rozpor tohto článku všeobecne záväzného nariadenia s citovanými článkami ústavy. Ustanovením podmienok chovu zvierat sa obmedzilo právo osoby na súkromie, ustanovením počtu chovaných zvierat sa neprípustným spôsobom zasiahlo do vlastníckeho práva, uložením povinnosti majiteľov psov išlo o povinnosti, ktoré nie sú obsiahnuté v zákone, a úpravou odchytu obec postupovala aj v rozpore s čl. 20 ods. 2 ústavy a najmä s § 135 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Navrhovateľ ďalej uvádza: „Naviac, keďže nariadením sa zasahuje i do dispozície vlastníka s vecou, dochádza tak neprípustným spôsobom a nad potrebnú mieru k zásahom do súkromia osôb, čo zakladá i nerešpektovanie článku 16 ods. 1 ústavy. Treba uviesť, že všetky obmedzenia dispozície s vecami vo vlastníctve subjektov práva sú svojou podstatou núteným obmedzením vlastníckeho práva a popri nedostatku jeho zákonného základu obec v citovanom nariadení nerieši ani poskytnutie náhrady za toto obmedzenie, čím dochádza k porušeniu článku 20 ods. 4 ústavy.“

Všetky vyššie citované rozpory podľa názoru navrhovateľa zakladajú vo svojom súhrne tiež rozpor všeobecne záväzného nariadenia s ustanovením § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení.

Navrhovateľ na základe uvedených skutočností navrhol, aby ústavný súd podľa čl. 125 písm. c) ústavy a podľa § 37 až 41 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vydal tento nález:

„Všeobecne záväzné nariadenie obce Bernolákovo z 20. septembra 2000 č. 1/2000 o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo nie je v súlade s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1, 2, čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1, 4, čl. 67 a čl. 68 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s ustanovením § 123 a § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, s § 4 ods. 1, 3 písm. g), m), s § 6 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a s § 29, § 37 zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat a s § 4 ods. 2 zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.“

Ústavný súd uznesením z 18. apríla 2001 č. k. II. ÚS 33/01-11 prijal návrh generálneho prokurátora podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Ústavný súd požiadal starostu obce Bernolákovo (ďalej len „starosta“), aby zaujal stanovisko k návrhu navrhovateľa a aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania vo veci.

Starosta listom z 10. mája 2001 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v uvedenej veci a k návrhu zaujal nasledovné stanovisko:

„Dovolím si... uviesť, že pri tvorbe všeobecne záväzného nariadenia č. 1/2000 sme vychádzali z tej skutočnosti, že v rámci originálnych právomocí samosprávy, vo veciach územnej samosprávy je pre vydanie všeobecne záväzného nariadenia obce oporou priamo Ústava Slovenskej republiky a nie je potrebné splnomocnenie zákonom.“

Domnievame sa, že predmetné VZN aj keď sa odvoláva na niektoré ustanovenia zákonov (zákon o ochrane zvierat, zákon o veterinárnej starostlivosti) sa týka výkonu samosprávy a nie výkonu štátnej správy, kde sa vyžaduje splnomocnenie zákonom.

Samotní prokurátori pri výkone svojej činnosti vôbec nedbajú, že súčasná legislatíva pri výkone štátnej správy v danej oblasti vôbec neberie v úvahu realitu, neberie v úvahu lokálne resp. regionálne podmienky a činnosť orgánov štátnej správy v danej oblasti je absolútne ničotná. O tom svedčí množstvo nevybavených podaní a sťažností obyvateľov obce na orgány štátnej správy, ktoré odstupujú obecnému úradu podania a sťažnosti na vybavenie odvolávajú sa na to, že v danej oblasti sú na riešenie týchto podaní kompetentné obce.“

Starosta vyjadril svoje presvedčenie, že ústavný súd po preskúmaní všeobecne záväzného nariadenia vysloví, že „*predmetné VZN je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a ostatnými zákonmi*“, a oznámil, že v uvedenom konaní netrvá na ústnom pojednávaní.

Navrhovateľ listom z 18. mája 2001, č. k. VI Gc 3080/01-40 potvrdil, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd vyzval 17. februára 2004 starostu, aby oznámil, či došlo k zmenám v znení všeobecne záväzného nariadenia obce Bernolákovo č. 1/2000 z 20. septembra 2000 o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo, resp. či toto všeobecne záväzné nariadenie je v súčasnosti platné a účinné.

Starosta v odpovedi na výzvu (sp. zn. 330/04) z 2. marca 2004 (doručenej ústavnému súdu 5. marca 2004) okrem iného uviedol:

„Obec Bernolákovo predmetné všeobecne záväzné nariadenie nezrušilo. Okresná prokuratúra Bratislava III ho postúpila Generálnej prokuratúre s podnetom návrhu na Ústavný súd SR. Obec však podľa tohto VZN nepostupovala, nakoľko Ústavný súd do

dnešného dňa nerozhodol a nebolo nám k nemu oznámené stanovisko ani žiadne iné vyjadrenie...

Zrušením zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat, zmenou pôvodne účinného zákona o veterinárnej starostlivosti t. č. zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov a zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov v znení neskorších predpisov nedošlo k zmenám platného všeobecne záväzného nariadenia obce č. 1/2000 z 20. septembra 2000.“

II.

Ústavný súd pri prerokovaní návrhu navrhovateľa na neverejnom zasadnutí senátu z pripojených dokumentov zistil, že namietané všeobecne záväzné nariadenie bolo prijaté 20. septembra 2000 v tomto znení:

*„Všeobecne záväzné nariadenie obce Bernolákovo č. 1/2000
o chove zvierat, o usmerňovaní a evidovaní chovu hospodárskych zvierat
a zvierat chovaných v domácnostiach na území obce Bernolákovo*

Obecné zastupiteľstvo v Bernolákove podľa § 6 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a zákona NR SR č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat s uplatnením § 13 zákona NR SR č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti sa uznieslo na tomto všeobecne záväznom nariadení (ďalej len VZN):

Článok I Účel úpravy

Účelom tohto VZN je vytváranie a chránenie zdravých životných podmienok, zdravého spôsobu života a práce obyvateľov obce, úprava pravidiel a podmienok pri chove zvierat na katastrálnom území obce Bernolákovo v záujme zachovania a zlepšovania zdravia zvierat, ochrany životného prostredia a ochrany zdravia ľudí.

Článok II Predmet úpravy

Predmetom úpravy je stanovenie pravidiel a podmienok pri chove hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach. Toto VZN nereguluje chov zvierat, ktorých chov je predmetom podnikania fyzickej alebo právnickej osoby. Na reguláciu chovu hospodárskych a spoločenských zvierat, ktorých chov je predmetom podnikania, platia osobitné predpisy.

Článok III

Vymedzenie niektorých pojmov

1. Pod pojmom chovateľ sa rozumie každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá chová zvieratá aj na prechodnú dobu.

2. Pod pojmom hospodárske zvieratá sa na účely tohto VZN rozumejú: hovädzí dobytok, ošípané, ovce, kozy, domáce holuby, hrabavá a vodná hydina, jednokopytníky, včely, ryby, domáce králiky a kožuštinové zvieratá chované najmä na účely úžitkovej produkcie.

Na účely tohto VZN sa za hospodárske zvieratá považuje aj zver z farmových chovov.

3. Pod pojmom spoločenské zvieratá sa rozumejú najmä pes, mačka, škrečok, okrasné a spevavé vtáky a pod.

4. Pod pojmom zvieratá chované v domácnostiach sa rozumejú také zvieratá, ktoré chovateľ chová v bytovom dome alebo v rodinnom dome a jemu priľahlých priestoroch, pokiaľ zvieratá nie sú chované na podnikateľské účely. Na účely tohto VZN sa za zvieratá chované v domácnostiach považujú aj zvieratá chované v usadlostiach, farmách a hospodárskych dvoroch a nie sú predmetom podnikania.

Článok IV

Regulácia chovu zvierat

1. V katastrálnom území obce je možné chovať hospodárske a spoločenské zvieratá za podmienok a v rozsahu stanovených týmto VZN.

2. Toto VZN upravuje podrobnejšie reguláciu chovu hospodárskych a spoločenských zvierat chovaných v domácnostiach. Na reguláciu chovu hospodárskych a spoločenských zvierat za účelom podnikania platia osobitné predpisy.

3. Chov hospodárskych zvierat chovaných v domácnostiach je možný len v rodinných domoch, farmách, hospodárskych dvoroch a len na základe súhlasu majiteľa nehnuteľnosti v súlade s podmienkami a rozsahom ktoré určuje toto VZN.

4. Chov hospodárskych zvierat v spoločných bytových domoch sa zakazuje.

5. V spoločných dvoroch je chov hospodárskych zvierat chovaných v domácnostiach možný v obmedzenom rozsahu, v súlade s podmienkami a rozsahom, ktoré určuje toto VZN len na základe súhlasu všetkých obyvateľov bytov priľahlých k spoločnému dvoru a súhlasu obce.

6. Chov spoločenských zvierat v rodinných domoch a bytových domoch je možný len na základe súhlasu vlastníka rodinného domu, správcu bytového domu alebo spoločenstva vlastníkov bytov.

7. Chov včiel v zastavanom území obce je zakázaný. Chovateľ môže pri vhodne vytvorených podmienkach v zastavanom území obce včely chovať vo dvoroch a záhradách priľahlých k rodinným domom len so súhlasom obce.

8. Chov hospodárskych zvierat je zakázaný na sídliskách, v bezprostrednom okolí škôl, školských zariadení, obchodov s potravinami, reštaurácií a v ochranných pásmach vodných zdrojov.

Článok V

Podmienky chovu

1. Pre chov zvierat v domácnostiach musia byť vytvorené vhodné podmienky:

a) Objekty na chov zvierat musia spĺňať technické a hygienické podmienky pre daný chov.

K zriadeniu nových objektov a k rekonštrukcii existujúcich objektov pre chov zvierat je potrebný súhlas príslušného stavebného úradu, resp. stavebné povolenie v zmysle stavebného zákona.

b) Čistenie objektov pre chov zvierat musí byť zabezpečené tak, aby tekuté exkrementy boli okamžite odvádzané do vodotesnej žumpy a hnoj a tuhé exkrementy boli pravidelne odstraňované a ukladané do vodotesného hnojiska. Hnojisko musí byť kryté alebo prekryvané zeminou a hnoj musí byť pravidelne odvázaný, resp. likvidovaný.

c) Pre chované zvieratá musí byť zabezpečený zdroj nezávadnej vody.

2. Objekty na umiestnenie a chov zvierat (koterec, chliev, maštal', kurín a pod.) musia byť vzdialené:

- od uličnej čiary min. 15 m
- od rodinných domov susedov min. 15 m
- od bytových domov min. 30 m

Ak sa vzdialenosti nedajú dodržať, je potrebný súhlas susedov a obce.

3. Hnojisko musí byť vode nepriepustné a musí byť vzdialené:

- od rodinných domov susedov min. 15 m
- od uličnej čiary min. 15 m
- od bytových domov min. 30 m
- od individuálnych vodných zdrojov min. 20 m

Založenie hnojiska voľne na zemi je zakázané.

Článok VI

Rozsah chovu

1. V zastavaných častiach obce (intravilán) sa povoľuje regulovaný chov hospodárskych zvierat chovaných v domácnostiach (dospelé jedince) v súlade s čl. IV tohto VZN na jednom orientačnom čísle v nasledovnom rozsahu:

- a) hovädzí dobytok, ošípané, ovce, kozy, jednokopytníky – spolu max. 5 ks
- b) hrabavá a vodná hydina – spolu max. 50 ks
- c) domáce holuby max. 30 ks

d) domáce králiky a kožušinové zvieratá chované najmä na účely úžitkovej produkcie – spolu max. 30 ks

2. V zastavaných častiach obce (intravilán) sa povoľuje chov spoločenských zvierat, výstavných a poštových holubov v súlade s čl. IV tohto VZN v neobmedzenom rozsahu.

Odporúča sa však jedným chovateľom neprekročiť chov spoločenských zvierat v množstve spolu 5 ks a výstavných a poštových holubov v množstve spolu 100 ks.

3. Rozsah chovu zvierat v osamelo stojacich domoch (usadlostiach, rodinných farmách a pod.) vzdialených min. 200 m od najbližšieho rodinného alebo obytného domu nie je obmedzený.

4. Chov hospodárskych zvierat chovaných v domácnostiach v zastavanej i nezastavanej časti obce nad rozsah stanovený v článku VI. bod 1 tohto VZN, ako aj chov spoločenských zvierat chovaných v chovných staniaciach sa považuje za podnikanie, na ktoré sa vzťahujú osobitné predpisy.

Článok VII

Povinnosti chovateľa

1. Chovateľ je povinný vytvoriť vhodné podmienky pre chov zvierat, dbať na ochranu ich zdravia, správnu výživu a hygienu. Je povinný správne manipulovať a skladovať potravu a mať zabezpečenú pravidelnú hygienickú likvidáciu exkrementov.

2. Chovateľ je povinný dbať, aby zviera neohrozovalo a nadmerným spôsobom nerušilo spoluobčanov.

3. Chovateľ je povinný zabezpečiť, aby sa zviera voľne nepohybovalo na verejných priestranstvách. Pasenie hospodárskych zvierat na verejných priestranstvách je zakázané.

4. Chovateľ je povinný odstrániť nečistoty spôsobené zvieratom na verejných priestranstvách a spoločných priestoroch.

5. Chovateľ je povinný pravidelne nechať zviera vyšetriť a zaočkovať ho najmä proti nebezpečným, nákazovým a infekčným chorobám. Pri ochorení zvierata je povinný bezodkladne zabezpečiť veterinárne vyšetrenie a ošetrovanie a rešpektovať veterinárne a karanténne opatrenia.

6. Chovateľ je povinný ohlásiť úhyn zvierata príslušnej veterinárnej správe a zabezpečiť jeho likvidáciu v súlade s hygienickými predpismi alebo pokynmi veterinárneho lekára. Zakazuje sa uhynuté zviera dávať do smetných nádob a kontajnerov, vyhodiť ho na verejné priestranstvá, do lesov a lesoparkov, vodných tokov a cestných priekop.

7. Chovateľ (držiteľ) zvierata, ktoré poranilo človeka, je povinný dať bezodkladne prezrieť zviera veterinárnym lekárom a potvrdenie o prehliadke ihneď odovzdať poškodenému.

8. Chovateľ je povinný sústavne sa starať o ničenie hlodavcov a hmyzu, ktoré sa vyskytujú pri chove a minimalizovať nepríjemný zápach účinným a pravidelným čistením objektov a priestorov chovu a prekryvaním hnojiska.

9. Zakazuje sa chovateľom (držiteľom) chované zviera fyzicky týrať, neprimerane trestať, nechať ho bez potravy a vody a zbavovať sa ho vypustením alebo vyhodnením na verejné priestranstvo a do voľnej prírody.

Článok VIII

Osobitné povinnosti majiteľov psov

1. Pod pojmom majiteľ psa sa podľa tohto nariadenia rozumie okrem majiteľa psa aj chovateľ psa, držiteľ psa alebo osoba, ktorej bol pes zverený do starostlivosti, ak z povahy veci vyplýva pre neho plnenie povinnosti majiteľa psa podľa tohto nariadenia.

2. Majiteľom psa môže byť osoba spôsobilá na právne úkony v zmysle občianskeho zákonníka. Maloletý, resp. osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony, môže byť majiteľom psa len so súhlasom zákonného zástupcu, resp. opatrovníka, ktorí udelením súhlasu preberajú všetky práva a povinnosti majiteľa psa.

3. Majiteľ psa musí zabezpečiť registráciu psa prihlásením na obecnom úrade. Podrobnosti registrácie určí pokynmi obecný úrad.

4. Voľný pohyb psov na verejnom priestranstve je prísne zakázaný. Pri pohybe psa na verejnom priestranstve musí majiteľ zabezpečiť kontrolu správania sa svojho psa tak, aby nemohlo dôjsť k ohrozeniu iných osôb a zvierat. Majiteľ musí zabezpečiť svojho psa dostatočne pevným vodidlom, obojkom a náhubkom (nepoškodzujúcich zdravie psa).

Majiteľ psa nesmie zveriť psa do starostlivosti osobe, ktorá nie je spôsobilá zvládnuť spoľahlivo správanie psa v každej situácii.

5. Majiteľ psa je povinný dodržiavať zákaz vstupu so psom na detské ihriská, pieskoviská, školské dvory, športoviská, obchodné a reštauračné priestory, úradné priestory a iné miesta označené zákazom vstupu so psom.

6. Majiteľ psa je povinný zabezpečiť, aby pes neznečisťoval verejné priestranstvo a verejné prístupné priestory a miesta (najmä detské ihriská a pieskoviská, športoviská a ihriská, obchody, predajné stánky a pod.), nepoškodzoval kvetinové záhony a trávniky. Ak pes spôsobil nečistotu výkalmi, vnesením nečistoty do verejne prístupných priestorov a miest majiteľ je povinný ju okamžite odstrániť.

7. Majiteľ psa, ktorý pravidelne platí poplatok za psa, je povinný zabezpečiť pravidelnú veterinárnu starostlivosť o psa, najmä o jeho imunizáciu (očkovanie) v intervaloch stanovených veterinárnymi predpismi.

8. Majiteľ psa je povinný v prípadoch, keď jeho pes uhryzol, resp. spôsobil iné zranenie osobe, psa dať okamžite vyšetriť veterinárnym lekárom a potvrdenie o prehliadke odovzdať poškodenému.

9. Osoba, ktorej pes spôsobil zranenie, má nárok na náhradu škody od majiteľa psa, podľa osobitných predpisov.

10. Majiteľ psa je povinný na požiadanie kontrolného orgánu obce preukázať registráciu psa a zaplatenie miestneho poplatku za psa.

11. Pes nesmie byť chovaný na miestach, kde nie je zabezpečený denný dozor majiteľa.

12. Majiteľ, ktorý chová psa voľne v dvore, resp. v záhrade, je povinný zabezpečiť také oplotenie dvora, resp. záhrady, aby zabránil prípadnému úniku psa na verejné priestranstvá alebo na pozemky susedov.

Článok IX

Evidencia chovu zvierat

1. Evidenciu chovu zvierat na území obce vedie obecný úrad referát chovu a ochrany zvierat.

2. Evidencií podliehajú uvedené hospodárske zvieratá chované v katastrálnom území obce:

- kone, (osly, mulice)*
- hovädzí dobytok*
- ošípané*
- ovce*
- kozy*
- včely*
- hrabavá a vodná hydina*
- kožušínové zvieratá chované najmä na účely úžitkovej produkcie*
- zver z farmových chovov*

3. Chovateľ je povinný nahlásiť chov zvierat uvedených v bode 2 tohto článku do 30 dní od začatia chovu. Akékoľvek zmeny v chove je chovateľ povinný nahlásiť každý rok do 31. decembra príslušného roka (predaj, uhynutie, porážka, atď.).

4. Ohlasovacia povinnosť chovateľa sa nevzťahuje na chov hrabavej a vodnej hydiny, domácich holubov, domácich králikov a kožušínových zvierat chovaných najmä na

účely úžitkovej produkcie, ktorých chov sa nevykonáva za účelom podnikania a chov neprekračuje povolený rozsah chovu stanovených v čl. VI bod 1 písm. b, c.

5. Zo spoločenských zvierat podlieha evidencii každý pes, ktorý je aj prechodnú dobu chovaný na území obce, bez rozdielu, kde a kým je chovaný. Majiteľ (chovateľ, držiteľ) je povinný nahlásiť (registrovať) každého psa najneskôr do 30 dní po dovŕšení 6 mesiacov veku psa.

Článok X

Odchyt zvierat

1. Obec vo verejnom záujme v zmysle zákona NR SR č. 337/98 Z. z. o veterinárnej starostlivosti zabezpečuje na vlastné náklady odchyt zabehnutých, opustených a túlavých zvierat, najmä psov.

2. Odchyt zvierat sa bude zabezpečovať prostredníctvom právnickej alebo fyzickej osoby, ktorá má na to príslušné oprávnenie alebo osvedčenie.

3. Odchyt zabehnutých, opustených a túlavých zvierat sa eviduje na obecnom úrade.

4. Odchytené zviera obec umiestni do karanténnej stanice alebo v prípade, že pozná majiteľa zvieratá, vyzve ho na jeho okamžité prevzatie.

5. O umiestnení odchyteného zvieratá resp. o jeho umiestnení v karanténnej (odchytnej) stanici obec informuje verejnosť obecným rozhlasom, oznámením na úradnej tabuli, popr. iným spôsobom obvyklým v obci.

6. Odchyt zvierat a nakladanie s nimi musí prebiehať v súčinnosti s príslušnými orgánmi štátnej správy.

7. Majiteľ zvieratá je oprávnený prevziať si odchytené zviera, ak hodnoverne preukáže vlastnícke alebo iné právo k zvieratú. Súčasne s prevzatím majiteľ uhradí obci účelne vynaložené náklady za odchyt a starostlivosť o zviera.

8. V prípade podozrenia z nákazy, resp. v prípade hroziaceho nebezpečenstva môže byť zviera usmrtené, pričom pri zistení majiteľa právo obci na náhradu účelne vynaložených nákladov nezaniká.

9. V prípade, že sa majiteľ odchyteného zvieratá o zviera neprihlási do 3 dní od odchytu, môže byť zviera usmrtené alebo predané. Majiteľ zvieratá nemá v takomto prípade právo na náhrady škody.

Článok XI

Povinnosti usporiadateľov

Usporiadatelia výstav, trhov, prehliadok, súťaží alebo zvodov zvierat na iné účely sú povinní vopred požiadať obec o povolenie ich konania. Obec vydá povolenie len za podmienok určených príslušnou veterinárnou správou.

Článok XII

Protinákazové komisie

1. V mimoriadnych prípadoch môže starosta obce zriaďovať a aktivizovať protinákazové komisie na zabezpečenie nariadených opatrení na zdoľávanie nákaz zvierat, zoonóz (prenos choroby zo zvierat na zvierat) a iných ochorení zvierat prenosných na človeka.

2. Zriadenie komisie a opatrenia prijaté komisiou vyhlasuje starosta obce verejnou vyhláškou na úradnej tabuli, na informačných tabuliach obce, obecným rozhlasom príp. iným spôsobom podľa rozhodnutia starostu obce.

3. Odvolanie opatrení sa uskutoční spôsobom, akým boli opatrenia vyhlásené.

4. Vyhlásené opatrenia sú záväzné pre všetky právnické a fyzické osoby na území obce.

Článok XIII

Zákaz chovu

1. Starosta obce môže zakázať chov zvierat v prípade, že:

- chovateľ (majiteľ) pri chove zvierat preukázateľne porušuje všeobecne záväzné právne predpisy

- chovateľ (majiteľ) preukázateľne porušuje ustanovenia tohto všeobecne záväzného nariadenia

- chovateľ (majiteľ) preukázateľne porušuje povinnosti stanovené právnymi predpismi alebo nariadeniami na úseku veterinárnej starostlivosti a ochrany zvierat, alebo ak sťažuje alebo marí výkon veterinárneho dozoru alebo vykonávanie odborných veterinárnych úkonov.

2. Starosta obce môže ďalej zakázať chov zvierat v prípade, že:

- chov preukázateľne nadmerným spôsobom ruší (hluk, zápach, smrad, hmyz, hlodavce a pod.) a obmedzuje vlastníkov (užívateľov) susedných nehmuteľností a ďalších spoluobčanov

- chovom sa preukázateľne poškodzuje životné prostredie (znečistenie spodných vôd a vodných zdrojov, znečistenie ovzdušia, znečisťovanie a poškodzovanie verejných priestranstiev, zelene a pod.)

- zviera (najmä pes) sa preukázateľne opakovane voľne pohybuje na verejných priestranstvách, alebo opakovane napadne inú osobu

- chovateľ zanedbáva starostlivosť o zviera alebo zviera týra.

Článok XIV

Sankcie

1. Starosta obce môže za porušenie tohto VZN uložiť právnickej osobe pokutu do výšky 100.000,- Sk podľa príslušných ustanovení zák. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

2. Za porušenie tohto VZN môže byť uložená fyzickej osobe pokuta do výšky 1.000,- Sk podľa príslušných ustanovení zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Článok XV

Osobitné ustanovenia

1. Ustanovenia článkov IV Regulácia chovu, V Podmienky chovu a VI Rozsah chovu tohto nariadenia sa nevzťahuje na:

a) veľkokapacitné chovy

b) zriaďovanie rodinných fariem a chovných staníc, kde chov zvierat sa uskutočňuje za účelom podnikania. V tejto oblasti obec vydáva záväzné stanovisko k začatiu

podnikateľskej činnosti a záväzné stanoviská k zámerom týchto činností, ak sa týkajú záujmov obyvateľov a obce.

2. Toto nariadenie sa nevzťahuje na chov a držanie nebezpečných živočíchov, ktoré sú upravené zákonom NR SR č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat.

3. Ustanovenia tohto nariadenia sa v plnom rozsahu vzťahujú aj na chov zvierat, ktorý bol začatý pred účinnosťou tohto nariadenia. Ak nespĺňa tento chov zvierat podmienky a požiadavky tohto nariadenia, musí sa s ním dať do súladu najneskôr do 6 mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia.

4. Kontrolu dodržiavania ustanovení tohto nariadenia vykonávajú poverení poslanci obecného zastupiteľstva alebo poverení pracovníci obecného úradu, ktorí sa preukážu príslušným oprávnením, ďalej orgány štátnej veterinárnej správy, orgány štátnej hygieny, pracovníci orgánov štátnej správy, v ktorých právomoci a pôsobnosti sú úlohy dotýkajúce sa ochrany životného prostredia, podnikania a pod.

Chovatelia (majitelia) sú povinní umožniť prístup povereným pracovníkom a pracovníkom orgánov štátnej správy do priestorov a objektov, kde sa chov vykonáva, s cieľom vykonania kontroly dodržiavania tohto nariadenia.

Článok XVI

Záverečné ustanovenia

1. Zmeny a doplnky tohto nariadenia sa môžu vykonať len všeobecne záväzným nariadením.

2. Toto všeobecne záväzné nariadenie bolo schválené obecným zastupiteľstvom obce Bernolákovo dňa 20. 9. 2000 uznesením č. 10/2000.

3. Toto všeobecne záväzné nariadenie nadobúda účinnosť 15. dňom od vyvesenia na úradných tabuliach.

4. Dňom účinnosti tohto nariadenia sa zrušuje Všeobecne záväzné nariadenie obce Bernolákovo č. 3/1995 o chove zvierat zo dňa 13. 7. 1995.“

III.

1. Všeobecné východiská

Navrhovateľ požadoval vysloviť nesúlad všeobecne záväzného nariadenia s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 67 a s čl. 68 ústavy, so zákonom o obecnom zriadení, Občianskym zákonníkom, so zákonom č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat a zákonom č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.

Ústavný súd sa v čase prerokovania návrhu musel zaoberať predovšetkým otázkou platnosti a účinnosti právnych predpisov, ktoré sú meradlom posudzovania namietaného všeobecne záväzného nariadenia v tomto konaní o súlade vo vzťahu k dobe od začatia tohto

konania až do okamihu rozhodovania o návrhu navrhovateľa (konkrétne dotknuté boli ustanovenia zákona o ochrane zvierat a zákona o veterinárnej starostlivosti, ktorých porušenie navrhovateľ namietal).

Z ustanovenia § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, ústavný súd konanie zastaví. Toto pravidlo sa v rovnakej miere vzťahuje tak na právne predpisy, ktoré sú namietané, ako aj na právne predpisy, ktoré sú meradlom (kritériom) posudzovania súladu namietaných právnych predpisov.

Zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat, tak ako sa uvádza v dôvodovej správe k uvedenému zákonu, vznikol na báze Európskych konvencií na ochranu zvierat a v tom čase platných Smerníc Rady. Od roku 1995 mnohé z týchto dokumentov boli novelizované, zásadným spôsobom zmenené, alebo dokonca zrušené, čo sa však (až do roku 2002) nepremietlo do zmien citovaného právneho predpisu. Účelom tohto zákona bolo utvoriť predpoklady na ochranu zvierat úpravou správania ľudí k nim a upraviť základné podmienky chovu a držby nebezpečných živočíchov (§ 1).

Rovnako zákon č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti bol napriek krátkej dobe účinnosti s ohľadom na požiadavky Európskej únie zastaraný. Neodzrkadľoval požiadavky na rôzne fyzické osoby a právnické osoby a s nimi spojené činnosti vo veterinárnej oblasti. Neumožňoval vykonať závažné úkony, ktoré sú potrebné pre poskytovanie veterinárnych záruk (registrácia, uznávanie a vedenie evidencie chovov s rôznou zdravotnou úrovňou, vedenie evidencie a identifikácie zvierat). Podobne nedostatočný bol aj zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat.

V priebehu niekoľkých rokov sa v legislatíve Európskej únie zmenili mnohé povinnosti, podmienky a požiadavky kladené na fyzické alebo právnické osoby, čo sa nedalo bez novely zákona na základe čl. 2 a čl. 13 ústavy premietnuť do právneho systému Slovenskej republiky vydaním právneho predpisu nižšieho stupňa právnej sily.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že 1. januára 2003 nadobudol účinnosť nový zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti“), ktorý v siedmej časti „Spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia“ v § 49 bode 2 zrušil celý zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat. Napriek tomu však tento zákon prevzal či ďalej rozvinul viaceré ustanovenia doterajšieho zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat, ktoré sa týkajú ochrany zvierat (konkrétne napr. povinnosti vlastníkov a držiteľov zvierat pri chove alebo držaní zvierat upravené v § 21 zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti).

Z preskúmania obsahu „nového“ zákona o veterinárnej starostlivosti – zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2003, vyplýva, že na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy bol zrušený § 4 ods. 2 zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, podľa ktorého „V rozsahu ustanovenom týmto zákonom plnia úlohy na úseku veterinárnej starostlivosti aj obce“. Obec napokon v čase vydania všeobecne záväzného nariadenia uplatnila aj § 13 ods. 1 písm. b) zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, podľa ktorého „Obce usmerňujú a evidujú chov hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach“.

So zreteľom na obsah namietaného všeobecne záväzného nariadenia je potrebné zohľadniť aj zákon č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov a ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2002. Obciam pritom v zmysle § 8 uvedeného zákona vznikla povinnosť upraviť vedenie evidencie psov podľa tohto zákona do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia jeho účinnosti (t. j. do 31. decembra 2002).

Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy „Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“.

Podľa čl. 13 ods. 1 ústavy účinného do 1. júla 2002 povinnosti bolo možné „ukladať len na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd“. Od 1. júla 2002 povinnosti „možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd“.

Podľa čl. 13 ods. 2 ústavy „Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou iba zákonom“.

Na základe čl. 16 ods. 1 ústavy „Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom“.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy „Každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu“.

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy „Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu“.

Ústavný súd mal v danom prípade posúdiť aj to, či prijatie napadnutého všeobecne záväzného nariadenia patrí do pôvodnej (samosprávnej) kompetencie orgánu územnej samosprávy podľa čl. 67 a čl. 68 ústavy.

Podľa čl. 67 ústavy účinného do 1. júla 2002 „Vo veciach územnej samosprávy rozhoduje obec samostatne a obmedzenia jej možno ukladať len zákonom“.

Orgány územnej samosprávy majú normotvornú právomoc priznanú v čl. 68 ústavy, podľa ktorého „Vo veciach územnej samosprávy môže obec vydávať všeobecne záväzné nariadenia“.

Navrhovateľ namieta aj nesúlad označených článkov všeobecne záväzného nariadenia s § 123 a s § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 123 Občianskeho zákonníka „Vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním“.

Podľa § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka „Vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu“.

Navrhovateľ tiež namieta nesúlady označených článkov všeobecne záväzného nariadenia s § 4 ods. 1 a ods. 3 písm. g) a m) a s § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení.

Podľa § 4 ods. 1 zákona o obecnom zriadení obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnou pôsobnosť upravuje zákon, ak takéto úkony nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.

Podľa ustanovení § 4 ods. 3 zákona o obecnom zriadení spravuje svoje vnútorné veci, najmä podľa písm.

g) utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky (na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti – novelizácia textu od 1. januára 2002) na vzdelávanie, kultúru (osvetovú činnosť – od 1. januára 2002), záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport,

m) zabezpečuje verejný poriadok v obci; „nariadením môže ustanoviť činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste“ (od 1. januára 2002).

Podľa § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení „Obec môže vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia, nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom“.

2. Vydávanie všeobecne záväzného nariadenia podľa čl. 67 a čl. 68 ústavy

Pokiaľ ide o vymedzenie samostatnej (samosprávnej) normotvornej pôsobnosti obcí, ústava v čl. 67 a čl. 68 ustanovuje rámec, ktorý umožňuje obciam (obecným zastupiteľstvám) vydávať všeobecne záväzné nariadenia aj bez zákonného splnomocnenia, ak ich obce vydávajú vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona. Tieto ustanovenia však neupravujú normotvornú právomoc obce nezávisle od ostatných ustanovení ústavy, preto obec pri jej uplatňovaní môže prijímať len všeobecne záväzné nariadenia, ktoré sú v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy v súlade so všetkými súvisiacimi ustanoveniami ústavy.

Obecné zastupiteľstvo Bernolákovo (ďalej len „obecné zastupiteľstvo“) vydalo namietané všeobecne záväzné nariadenie *„podľa § 6 ods. 1 zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a zákona NR SR č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat s uplatnením § 13 zákona NR SR č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti“* (pozn.: zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat bol zrušený s účinnosťou od 1. januára 2003 a § 13 zákona o veterinárnej starostlivosti bol z tohto zákona s účinnosťou od 1. januára 2003 vypustený).

Podľa čl. I všeobecne záväzného nariadenia *„Účelom tohto VZN je vytváranie a chránenie zdravých životných podmienok, zdravého spôsobu života a práce obyvateľov, úprava pravidiel a podmienok pri chove zvierat... v záujme zachovania a zlepšovania zdravia zvierat, ochrany životného prostredia a ochrany zdravia ľudí“* a podľa jeho čl. II predmetom úpravy nariadenia *„je stanovenie pravidiel a podmienok pri chove hospodárskych zvierat a zvierat chovaných v domácnostiach“*. Z jeho čl. IV vyplýva, že *„je možné chovať hospodárske a spoločenské zvieratá za podmienok a v rozsahu stanovenom týmto VZN“*.

Normotvornú právomoc podľa čl. 68 ústavy nemôže obec uplatňovať v neobmedzenej miere na úpravu všetkých spoločenských vzťahov existujúcich v územnom obvode orgánu územnej samosprávy. Normotvorná právomoc podľa čl. 68 ústavy sa

vzťahuje len na úpravu vecí územnej samosprávy podľa čl. 67 ods. 1 ústavy, ako aj podľa § 4 ods. 3 zákona o obecnom zriadení, pričom aj na uplatnenie tohto ustanovenia sa vzťahuje čl. 152 ods. 4 ústavy. Pri uplatnení normotvornej právomoci orgán územnej samosprávy môže ukladať povinnosti, ale nie spôsobom obmedzujúcim základné práva a slobody nad rámec zákona.

Navrhovateľ namietal, že „orgány územnej samosprávy nie sú... oprávnené ujať sa regulácie a realizácie spoločenských vzťahov prostredníctvom svojich nariadení, ak tieto sú v pôsobnosti štátnej správy a ich regulácia bola zverená konkrétnemu ústrednému orgánu štátnej správy. Obec túto skutočnosť nerešpektovala a predmetným nariadením upravila problematiku chovu zvierat, pričom určila chovateľom povinnosti neustanovené zákonom...“.

Štát na obce nepreniesol úlohy štátnej správy podľa § 5 ods. 1 zákona o obecnom zriadení. Orgány územnej samosprávy ani nezaradil medzi orgány s úlohami na ochranu zvierat. Podľa § 29 ods. 1 zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat (zrušeného s účinnosťou od 1. januára 2003) takými orgánmi sú: Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, Štátna veterinárna správa a okresné veterinárne správy (s účinnosťou od 1. januára 2003 Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky, Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky, krajské a regionálne veterinárne a potravinové správy).

Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat „Ministerstvo ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom podrobnosti o

- a) chove hospodárskych zvierat...
- c) podmienkach chovu spoločenských zvierat, odbornej spôsobilosti na ich chov a výcvik na účely obchodovania s nimi“.

V zmysle tohto splnomocnenia Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky vydalo vyhlášku č. 230/1998 Z. z. o chove hospodárskych zvierat a o usmrcovaní jatočných zvierat a vyhlášku č. 231/1998 Z. z. o chove spoločenských zvierat, divých zvierat

a nebezpečných živočíchov a o ochrane pokusných zvierat, ktoré upravili podrobnosti o podmienkach ich chovu a ochrany.

Všeobecne záväzné nariadenie, ktoré vydalo obecné zastupiteľstvo, nebolo vydané na plnenie úloh štátnej správy. Obecné zastupiteľstvo ho vydalo nad rámec svojej normotvornej právomoci týkajúcej sa vecí územnej samosprávy, upravenej v čl. 68 ústavy.

Predmetom úpravy všeobecne záväzného nariadenia sú teda pravidlá správania, ktoré sa týkajú chovu zvierat (pôvodné normotvorné východisko: zákon č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat a po jeho zrušení aktuálne: zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti), a pravidlá správania, ktoré sa týkajú usmerňovania a evidencie chovu hospodárskych zvierat a spoločenských zvierat (pôvodne zákon č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, aktuálne zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti, ale aj zákon č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov).

3. Nesúladiť čl. IV, čl. V, čl. VI, čl. VIII a čl. X všeobecne záväzného nariadenia s čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy

Navrhovateľ uviedol, že napadnuté všeobecne záväzné nariadenie v čl. IV – VI, VIII a X obsahuje povinnosti napriek tomu, že obec nemá oprávnenie „*pokiaľ ide o uloženie povinností neustanovených zákonom*“, a preto nie je v súlade s čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 3 ústavy.

Ústavný súd k tomuto tvrdeniu navrhovateľa uvádza, že obce (obecné zastupiteľstvá) v samostatnej pôsobnosti zásadne nepotrebnú na vydávanie všeobecne záväzných nariadení zákonné splnomocnenie, ak ich vydávajú v medziach svojej samostatnej pôsobnosti, ktorá je jednak odvodená priamo z ústavy a jednak zo zákona o obecnom zriadení, pričom čl. 2 ods. 3 ústavy v súvislostiach čl. 13 ods. 1 ústavy o tom, že „povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona (pozn.: „alebo na základe zákona“ – zmena účinná od 1. júla 2002), v jeho medziach“, treba systematicky vykladať tak, že v danom prípade sa pod

pojmom „na základe zákona, v jeho medziach“ rozumie ústavou a zákonmi vymedzená samosprávna pôsobnosť obcí (I. ÚS 53/00).

Ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté všeobecne záväzné nariadenie ako celok reaguje predovšetkým na niektoré dôsledky chovu zvierat (hospodárskych i spoločenských) na zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce a na miestne záležitosti verejného poriadku, pričom účelom všeobecne záväzného nariadenia *„je vytváranie a chránenie zdravých životných podmienok, zdravého spôsobu života a práce obyvateľov obce, úprava pravidiel a podmienok pri chove zvierat... v záujme zachovania a zlepšovania zdravia zvierat, ochrany životného prostredia a ochrany zdravia ľudí“*. Z uvedeného vyplýva, že všeobecne záväzné nariadenie bolo vydané vo veciach územnej samosprávy v zmysle ustanovení § 4 ods. 3 písm. g) a m) a § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení, ktoré demonštratívny spôsobom upravujú správu vnútorných vecí obce, resp. ustanovujú ich rámec.

Ústavný súd ďalej preskúmal podľa čl. 125 ods. 1 písm. c) ústavy každé z napadnutých ustanovení všeobecne záväzného nariadenia (čl. IV – VI, VIII, X) osobitne z toho hľadiska, či spĺňa ústavné a zákonné podmienky pre vydanie všeobecne záväzného nariadenia tak v oblasti samosprávy, ako aj v oblasti prenesenej štátnej správy, a dospel k nasledovným záverom:

Článok IV všeobecne záväzného nariadenia ustanovuje, že hospodárske a spoločenské zvieratá možno chovať za podmienok a v rozsahu stanovenom týmto všeobecne záväzným nariadením. Ustanovenia bodov 4, 7 a 8 pritom upravujú zákaz chovu hospodárskych zvierat v spoločných bytových domoch, na sídliskách a v ďalších uvedených lokalitách, ako aj zákaz chovu včiel v zastavanom území obce.

Podľa názoru ústavného súdu ukladanie zákazu vyžaduje zákonnú úpravu v súlade s čl. 2 ods. 3 ústavy. V rámci zákonom povolenej správy uvedených oblastí tieto zákazy ani nie sú v právomoci obce. Preto toto ustanovenie je v rozpore s čl. 2 ods. 3 ústavy a s čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy.

Všeobecne záväzné nariadenie v čl. V obsahuje ustanovenia (normy), ktorými obecné zastupiteľstvo uložilo povinnosti chovateľom zvierat neustanovené zákonom, napr. v čl. V ods. 2, podľa ktorého: „*Objekty na umiestnenie a chov zvierat (koterec, chliev, maštal, kurín a pod.) musia byť vzdialené: - od uličnej čiary min. 15 m, - od rodinných domov susedov min. 15 m, – od bytových domov min. 30 m. Ak sa vzdialenosti nedajú dodržať, je potrebný súhlas susedov a obce.*“ Tým obecné zastupiteľstvo „dotvorilo“ obmedzenia určené občanom nad rámec zákonnej úpravy a uplatnilo svoju normotvornú právomoc v rozpore s čl. 2 ods. 3 a čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy.

Článok VI všeobecne záväzného nariadenia sa týka rozsahu chovu hospodárskych zvierat a spoločenských zvierat v intraviláne obce. Ustanovenia čl. VI ods. 1 písm. a) – d) všeobecne záväzného nariadenia upravujú počty kusov hospodárskych a spoločenských zvierat a určujú v tomto prípade obmedzenia, ktoré nevyplývajú zo zákona, čím prekračujú rámec zákonnej úpravy. Z týchto dôvodov je uvedená úprava vo všeobecne záväznom nariadení v rozpore s čl. 2 ods. 3 a s čl.13 ods. 1 a 2 ústavy.

Navrhovateľ namieta, že čl. VIII všeobecne záväzného nariadenia upravuje osobitné povinnosti, ktoré obec ukladá majiteľom psov, ktoré nemožno považovať za povinnosti ustanovené zákonom. Bod 4 uvedeného článku obsahuje prísny zákaz voľného pohybu psov na voľnom priestranstve. Osobitným zákonom, ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov, je zákon č. 282/2002 Z. z. účinný od 1. júla 2002. Tento zákon v ustanoveniach § 5 ods. 1 a 2 upravuje vydávanie všeobecne záväzných nariadení obcami. Podľa tohto zákona môžu obce vo všeobecne záväznom nariadení vymedziť miesta, kde je voľný pohyb psa zakázaný, resp. kde je zakázaný vstup so psom. Zákon o podmienkach držania psov v zmysle § 6 ukladá povinnosti pri znečisťovaní verejných priestranstiev, pričom sa zmiňuje o tom, že podrobnosti o tomto znečisťovaní verejných priestranstiev ustanoví obec všeobecne záväzným nariadením.

Ústavný súd preto posudzoval vzťah platného a účinného čl. VIII všeobecne záväzného nariadenia s ustanoveniami zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú

niektoré podmienky držania psov, vychádzal pritom z ustanovenia § 40 zákona o ústavnom súde, ktorý ustanovuje: „*Ak ústavný súd pri rozhodovaní podľa čl. 125 ústavy zistí nesúlady preskúmaného právneho predpisu nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily... vydá nález o zistenom nesúlade aj týchto ďalších právnych predpisov.*“

Ústavný súd konštatoval, že osobitné povinnosti ustanovené v čl. VIII napadnutého všeobecne záväzného nariadenia (ako aj v čl. IX bode 5) nie sú v súlade s ustanoveniami zákona č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov, ktoré upravujú podrobnejšie a jednotne všeobecné podmienky držania psov ako napadnuté ustanovenie všeobecne záväzného nariadenia (§ 3 Evidencia psov, § 4 Vodenie psa, § 6 Znečisťovanie verejných priestranstiev), a preto nie sú v súlade ani s čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy.

Predmetom úpravy čl. X všeobecne záväzného nariadenia je odchyt zabehnutých, opustených a túlavých zvierat, najmä psov, ktorý obec zabezpečuje vo verejnom záujme v zmysle zákona o ochrane zvierat (zrušeného zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat) a zákona o veterinárnej starostlivosti (§ 13 a § 51 zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti). Túto asanačnú činnosť v zmysle citovaných zákonov vykonávala obec v súčinnosti s orgánom štátnej správy (orgánom veterinárnej starostlivosti), čo sa premietlo aj do obsahu ustanovení čl. X napadnutého všeobecne záväzného nariadenia.

V zmysle § 47 písm. c) zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky ako orgán štátnej správy vo veterinárnej oblasti všeobecne záväzným právnym predpisom ustanoví podrobnosti o ochrane spoločenských zvierat a požiadavky na karanténne stanice a útulky pre zvieratá. Obec nemôže ukladať povinnosti v rozpore s ústavou a zákonmi. Bod 9 čl. X všeobecne záväzného nariadenia, ktorý ustanovuje, že v prípade, že sa „majiteľ odchyteného zvieratá o zviera neprihlási do troch dní od odchyty, môže byť zviera usmrtené alebo predané“, pričom „majiteľ... nemá v takomto prípade právo na náhradu škody“, presahuje rámec ústavy, a teda nie je v súlade s jej čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 a 2.

**4. Nesúlada čl. IV, čl. VI, čl. X a čl. XIII s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy,
s § 123 Občianskeho zákonníka a s § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení**

Navrhovateľ namietal, že obec Bernolákovo v čl. XIII všeobecne záväzného nariadenia nad rámec zákona rozšírila oprávnenia starostu „*mocenským spôsobom zasahovať do... práva na vlastníctvo (čl. 20 ods. 1 ústavy)*“.

Rozsah normotvornej činnosti obcí (obecných zastupiteľstiev) je vždy obmedzený základnými právami a slobodami, ktoré zaručuje ústava (II. ÚS 7/99). V tejto súvislosti ustanovenia čl. IV bodu 6 (v spojitosti s čl. III bodom 3) všeobecne záväzného nariadenia presahujú rámec normotvornej pôsobnosti obce, pretože upravujú medze základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy), pričom sa dostávajú aj do nesúladu s čl. 13 ods. 2 ústavy a s § 123 Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd vo vzťahu k normotvornej právomoci obce v súvislosti s úpravou chovu a držania zvierat už vyslovil, že „určovanie počtu zvierat, ktoré chovateľ môže chovať, je zásahom do sféry jeho súkromného života“ (II. ÚS 59/97). Keďže ustanovenia čl. VI ods. 1 písm. a) – d) všeobecne záväzného nariadenia upravujú počty kusov hospodárskych a spoločenských zvierat, sa v tomto prípade prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia určujú podmienky obmedzujúce výkon vlastníckeho práva. Preto uvedené ustanovenia sú nielen v rozpore s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2 a s čl. 68 ústavy, ale sú aj v rozpore s čl. 20 ods. 1 ústavy a s § 123 Občianskeho zákonníka.

Ustanovenia čl. X bodu 9 a čl. XIII bodu 2 a 3 presahujú rámec normotvornej pôsobnosti obce vzhľadom na medze základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy).

Nad rámec návrhu navrhovateľa ústavný súd konštatuje, že čl. XII všeobecne záväzného nariadenia určená právomoc starostu obce zriaďovať protinákazové komisie stratila svoj právny základ tým, že nový zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti zrušil § 13 predchádzajúceho zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti

upravujúci túto právomoc a preniesol obdobnú právomoc na orgány štátnej správy vo veterinárnej oblasti.

Článok XIII všeobecne záväzného nariadenia obsahujúci v bodoch 1 a 2 ustanovenia, ktoré starostovi obce dávajú právomoc zakázať chov zvierat v prípade, že chovateľ (majiteľ) pri chove zvierat preukázateľne porušuje ustanovenia všeobecne záväzného nariadenia, ďalej v prípade, že zviera (najmä pes) sa preukázateľne opakovane voľne pohybuje na verejných priestranstvách alebo opakovane napadne inú osobu, takisto presahujú rámec normotvornej pôsobnosti obce vzhľadom na čl. 20 ods. 1 ústavy.

Keďže označenými článkami napadnutého všeobecne záväzného nariadenia došlo k prekročeniu rámca samosprávnej pôsobnosti obce, a teda k nesúladu s už označenými ustanoveniami ústavy a Občianskeho zákonníka, ide aj o ich nesúlad s § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení.

Navrhovateľ sa v petite svojho návrhu domáhal toho, aby ústavný súd vyslovil, že napadnuté všeobecne záväzné nariadenie ako celok nie je v súlade s čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 a 2, čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 67 a s čl. 68 ústavy, s § 123 a s § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka, s § 4 ods. 1 a ods. 3 písm. g) a m) a s § 6 ods. 1 zákona o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, s § 29 a s § 37 zákona č. 115/1995 Z. z. o ochrane zvierat a s § 4 ods. 2 zákona č. 337/1998 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.

Keďže ústavný súd v rámci konania o súlade právnych predpisov posudzuje všeobecne záväzné nariadenie ako celok, teda všetky jeho ustanovenia v kontexte celej normy (I. ÚS 54/00), nemôže odhliadnuť ani od toho, či posudzovaná norma ako celok spĺňa základné obsahové požiadavky, medzi ktoré patrí aj dostatočne presné a zrozumiteľné vyjadrenie jej obsahu tak, aby umožnila tým, ktorí sú jej adresátmi, prispôbiť ich správanie. V súvislosti s rozsahom označených ustanovení, ktoré nie sú v súlade s označenými ustanoveniami ústavy a zákonov a s obsahom ostatných ustanovení všeobecne záväzného nariadenia zistil, že všeobecne záväzné nariadenie bolo vydané nad rámec ústavou a zákonom ustanovených právomocí a splnomocnení, pričom v čase rozhodovania

ústavného súdu ako celok nie je v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou v predmetnej oblasti.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd rozhodne o nesúlade všeobecne záväzného nariadenia orgánu územnej samosprávy s ústavou a zákonmi, stráca všeobecne záväzné nariadenie účinnosť a po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia platnosť.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy: „Rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.“

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2004